

Utbildningsinspektion i Fagerlidsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Fagerlidsskolan den 5 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen inom två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Melleruds kommun och Fagerlidsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Fagerlidsskolan intervjuades rektorn, elever, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklasserna och årskurserna 1–5. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Fagerlidsskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	61
Förskoleklass	28
Grundskola	96

Fagerlidsskolan ligger i utkanten av kommunens centralort och tillhör organisationenhet Mellerud, södra Fagerlid. Skolan tar emot elever från de omkringliggande bostadsområdena och har få barn som åker skolskjuts. Cirka 20 procent av eleverna har annat modersmål än svenska.

Verksamheten är organiserad i två arbetslag, Bullerbyn med förskoleklass och årskurserna 2–5, samt Klöveräng med förskoleklass och årskurserna 1–5. I skolans lokaler finns också ett fritidshem som tar emot barn från båda arbetslagen. Klasserna vid Fagerlidsskolan är åldershomogena, men det förekommer ett nära samarbete såväl mellan förskoleklasserna och årskurs 1, som mellan övriga klasser inom de båda arbetslagen.

Klassrum, matsal och idrottssal ryms inom en och samma byggnad. De flesta klassrummen har egna ingångar. Skolgården består till stor del av en asfaltplan, men det finns även en grusfotbollsplan, en hinderbana och en gräsyta som kan nyttjas för andra aktiviteter. Skolan saknar egna slöjdlokaler vilket gör att eleverna får sin slöjdundervisning vid Rådaskolan.

Efter årskurs 5 flyttar eleverna vid Fagerlidsskolan till Nordalsskolan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Fagerlidsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Verksamheten vid Fagerlidsskolan ger i huvudsak eleverna förutsättningar att nå de nationella målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att eleverna utvecklar kunskaper i enlighet med de nationella målen i svenska och engelska.

Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågor vilket bidrar till att skapa en trygg miljö. Eleverna utvecklar normer och värden i enlighet med vad läroplanen för det obligatoriska skolväsendet anger.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling uppfyller inte kraven som ställs på en likabehandlingsplan (lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Svenska som andraspråk skall vara eget ämne (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör analysera kunskapsresultaten och redovisa åtgärder för att förbättra dem.
- Skolan bör utveckla arbetet med att för eleverna förtydliga målen med deras utbildning.
- Skolan bör i högre grad eftersträva att varje elev successivt ges möjlighet att utöva ett allt större inflytande över sin utbildning.
- Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas så att utvärdering och analys av verksamheten i högre utsträckning blir ett konkret hjälpmedel i det fortsatta arbetet.
- Skolan bör arbeta för att öka samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Inspektörerna bedömer att eleverna i de båda förskoleklasserna ges möjlighet till utveckling och lärande som grund för fortsatt skolgång. Vidare bedömer inspektörerna att det huvudsakligen finns goda förutsättningar för eleverna i årskurserna 1–5 att utveckla de kunskaper som målen för utbildningen anger.

Skolans egen dokumentation och samtal med personal visar att det finns rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i framför allt svenska, engelska och matematik. Bland annat används de nationella proven i årskurs 5 som en mätpunkt i dessa ämnen. Skolans arbete med portfolio är olika väl utvecklat i olika klasser. I elevernas portfolio finns möjlighet att i viss mån följa elevernas kunskapsutveckling även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik, men systematiska utvärderingar av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att sträva mot och mål att uppnå saknas. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Enligt skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2005/06 har 10 av skolans 13 elever i årskurs 5 uppnått målen vid de nationella ämnesproven i ämnena svenska och engelska. I matematik har 7 elever uppnått målen. Med tanke på det begränsade antalet elever, 13 stycken, som gick i årskurs 5 läsåret 2005/06 är det svårt att dra några slutsatser av resultaten. Inspektörerna noterar dock att andelen elever som ej nått målen i ämnet matematik är hög. Av skolans resultatredovisning framgår att samtliga fem elever som ej uppnått målen i matematik är flickor, vilket särskilt bör uppmärksammas. Läsåret 2004/05 var det 23 elever som gjorde de nationella proven i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera kunskapsresultaten och redovisa åtgärder för att förbättra dem.

Måluppfyllelsen i tio ämnen finns bedömd i skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2005/06. I fem ämnen anses måluppfyllelsen vara mycket god, medan den i fem ämnen anses vara god. Av samtal med rektor och lärarpersonal fram-

går att det inte finns några gemensamma riktlinjer och utvärderingsmaterial som ligger till grund för ovan nämnda bedömningar. Det är den enskilde lärarens egen fortlöpande bedömning och uppfattning av elevernas resultat som ligger till grund för sammanställningen i kvalitetsredovisningen. Eftersom skolan, som tidigare nämnts i denna rapport, inte kan påvisa systematiska utvärderingar av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen finner inspektörerna det svårt att uttala sig om huruvida eleverna når målen för respektive ämnen.

Vid inspektörernas besök vid Fagerlidsskolan framkommer att elevernas medvetenhet om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna varierar mellan olika klasser. Inspektörerna ser goda exempel på hur detta arbete bedrivs. I en av klasserna har eleverna själva fått vara med och omformulera målen så att de blir greppbara, vidare arbetar eleverna med att bedöma huruvida de nått målen eller vad de kan göra för att nå dem. I andra klasser är eleverna inte lika väl informerade om vilka mål det finns för utbildningen. Inspektörerna konstaterar att det finns variationer vid skolan i hur väl målen tydliggörs för eleverna och bedömer att skolan bör utveckla rutiner som säkerställer att alla elever görs medvetna om målen, oberoende av ämne eller lärare.

Normer och värden

Vid tillfället för inspektionen i Fagerlidsskolan noterar inspektörerna att eleverna känner sig trygga på skolan. Relationen såväl elever emellan som mellan elever och vuxna framstår som positiv och vänlig. Mobbning eller annan kränkande behandling är enligt elever och vuxna ovanligt på skolan. Inspektörerna bedömer att eleverna vid Fagerlidsskolan utvecklar normer och värden i enlighet med vad läroplanen anger.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Av Fagerlidsskolans kvalitetsredovisning framgår hur skolan arbetar med klassråd och elevråd. Skolans elevråd deltar i projektet Barn- och Ungdomar i Mellerud Påverkar (BUMP) där elever från olika skolor diskuterar exempelvis skolgårdsfrågor och skolmat med representanter för kommunen. Alla medlemmar i elevrådet genomgår en utbildning som skall hjälpa dem i deras arbete. Inspektörernas bedömning är att Fagerlidsskolans arbete med klassråd och elevråd ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser och därmed möjlighet att känna att de kan påverka och vara delaktiga i verksamheten.

Av Fagerlidsskolans kvalitetsredovisning framgår vidare att eleven, utifrån individuella förutsättningar och mognad, tillsammans med personalen skall göras delaktig i planeringen av skolarbetet. I en av skolan genomförd utvärdering uppger eleverna att de känner en viss delaktighet i planeringsarbetet. Via klassrumsobservationer och samtal med lärarna får inspektörerna intrycket att elevernas delaktighet i planeringen av skolarbetet är begränsad, vilket även bekräfs

tas vid elevintervjuer. Några elever uppger att de får välja hur de redovisar sina arbeten i exempelvis historia och samhällskunskap, men att lärarna bestämmer när och vad man skall läsa. Det är inspektörernas uppfattning att elevernas möjlighet till inflytande över sitt lärande är begränsat. Inspektörerna bedömer att skolan, i enlighet med vad läroplanen anger, i högre grad skall eftersträva att varje elev successivt ges möjlighet att utöva ett allt större inflytande över sin utbildning.

Vid Fagerlidsskolan bedrivs fortlöpande arbetet med värdegrundsfrågor. Stämningen på skolan, såväl under lektionstid som under raster, upplevs av inspektörerna som övergripande positiv och trygg. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Likabehandlingsplanen bör bland annat beskriva hur barn, elever och personal skall medverka i arbetet med planen, samt hur vårdnadshavare görs delaktiga i arbetet. Vidare skall det tydliggöras hur planen skall göras känd och förankras i hela verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare. Vid inspektionstillfället har skolan en plan som inte kan anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver. Fagerlidsskolans handlingsplan mot kränkande behandling uppfyller inte de krav som ställs på en likabehandlingsplan. Planen omfattar inte alla former av kränkande behandling d.v.s. diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen saknar vidare bl.a. rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, varvid utredning av omständigheterna bör ingå, och uppföljande insatser samt rutiner för hur personalen i verksamheten skall agera vid situationer av kränkande behandling. Ansvarsfördelningen mellan rektorn eller någon annan med motsvarande ledningsfunktion och personal bör också tydliggöras samt hur händelser och åtgärder skall dokumenteras. Inspektörerna bedömer att skolans handlingsplan mot kränkande behandling inte uppfyller de krav som ställs på en likabehandlingsplan.

Individanpassning och stöd

I Fagerlidsskolan för arbetsenheten/arbetslaget fortlöpande diskussioner kring eleverna och på så sätt kartläggs behovet av stödåtgärder. Mycket av stödinsatserna ges till eleverna inom ramen för den ordinarie undervisningen, vilket enligt personalen möjliggörs tack vare de förhållandevis små klasserna. Vid behov lyfter arbetsenheten diskussionen kring enskilda elever till skolans elevvårds-team, bestående av rektorn och berörd personal. I det lokala teamet upprättas vid behov ett åtgärdsprogram tillsammans med eleven och dess vårdnadshavare. Om rektorn och personal anser att det behövs specialkompetens kring något

barn finns det på central nivå ett stödteam där bland annat skolsköterska, psykolog och specialpedagog kan konsulteras, exempelvis i samband med upprättandet av åtgärdsprogram. Personalen vid Fagerlidsskolan uttrycker i samband med intervjuer missnöje med att den speciallärartjänst som tidigare fanns på skolan numera inte finns kvar. Det är inspektörernas intryck att omsorg och stöd ges till de elever som är i behov av särskilda stödåtgärder.

Enligt skolans rektor är mallen för utformande av åtgärdsprogram under revidering. Det utkast inspektörerna tar del av belyser såväl individ- som gruppnivå och innefattar också en analys av hur arbetet i stort kan organiseras för att anpassas till den enskilde eleven.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Vid Fagerlidsskolan hålls utvecklingssamtal för varje elev minst två gånger per läsår. I samband med detta visar eleven sin portfolio och de individuella utvecklingsplanerna utformas och följs upp. I god tid innan utvecklingssamtalet skickas IUP-blanketten till hemmet så att eleven och vårdnadshavaren tillsammans kan förbereda sig inför samtalet. Intervjuer med föräldrar till barn vid Fagerlidsskolan synliggör att elevernas utvecklingssamtal kan se väldigt olika ut beroende på vilken lärare som ansvarar för dem. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka att utvecklingssamtalet skall ge information om och göra elevens utveckling och lärande synligt i relation till såväl läroplanens övergripande mål som mål att uppnå och att sträva mot i de olika ämnens kursplaner.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10. Vid inspektionstillfället har alla elever en individuell utvecklingsplan som upprättats i samband med elevens utvecklingssamtal. Skolorna i Melleruds kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Inspektörerna bedömer att skolan har upprättat individuella utvecklingsplaner för samtliga elever, men vill poängtera vikten av att personalen ges tid att såväl inom arbetsenheten som tillsammans med hela lärargruppen utveckla arbetet med elevernas IUP, exempelvis genom att enas om ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen av elevens utveckling och lärande. Dokumentationen skall skapa synlighet och struktur för elever, vårdnadshavare och lärare, vilket även underlättar vid byten av lärare, grupp och skola.

Gemensamma mätpunkter till hjälp vid utvärdering av elevernas lärande finns inom ämnet svenska, bland annat i form av läsutvecklingsscheman. De nationella proven används som en utvärdering av lärandet i svenska, engelska och matematik.

Skolans arbete med portfolios är olika långt utvecklat i de olika klasserna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovis-

ningen skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Skolans kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal, elever och elevers vårdnadshavare.

Fagerlidsskolans kvalitetsredovisning innehåller bland annat analyser av arbetet med den lokala arbetsplanens prioriterade områden. För tio olika områden presenteras vidtagna åtgärder, uppnådda resultat och analys av resultaten med påföljande diskussion om hur arbetet skall fortlöpa. Det är personalens diskussioner i arbetsenheterna och deras sammanställningar som ligger till grund för kvalitetsredovisningen. Rektorn sammanställer sedan materialet i kvalitetsredovisningen. Det är inspektörernas bedömning att Fagerlidsskolans kvalitetsarbete bör utvecklas så att utvärdering och analys av verksamheten i högre utsträckning blir ett konkret hjälpmedel i det fortsatta arbetet.

Ett annat av de prioriterade områden som behandlas i kvalitetsredovisningen är samverkan mellan förskola, skola och fritids. Bland annat har rutiner skapats för hur barnen i förskolan samt de barn som går hos dagbarnvårdare skall ges möjlighet att göra besök i skolan innan de börjar i förskoleklassen. Efter årskurs 5 flyttar Fagerlidsskolan elever till Nordalsskolan. Enligt kvalitetsredovisningen finns det brister i hur kommunikationen mellan de båda skolorna genomförs. Inspektörerna noterar detta och vill poängtera vikten av väl inarbetade rutiner för överlämning skolor emellan då det annars finns risk att viktig information inte kommer den nya skolan tillhanda. Särskilt viktigt blir det att rutinerna är tydliga då de elever som går vid Fagerlidsskolan byter skola igen efter årskurs 7. Det framkommer vid intervjuer med föräldrar till barn i Fagerlidsskolan att de tycker kommunens sätt att organisera skolan innebär för många byten mellan skolor på kort tid.

Ett pågående utvecklingsarbete vid skolan är arbetet med att konkretisera de nationella kursplanerna och göra en lokal bearbetning av dem.

Ledning och intern kommunikation

Fagerlidsskolans rektor tillträdde sin tjänst hösten 2005. Han är utbildad lärare och har arbetat i kommunen i femton år. Rektorn har gått en introduktionsutbildning för nyblivna skolledare, men inte den statliga skolledarutbildningen. Rektorn för skolan är tillförordnad då den ordinarie befattningshavaren är sjukskrivnen. Enligt personalen driver nuvarande rektor inte det pedagogiska utvecklingsarbetet vid skolan, men påpekar också att hänsyn bör tas till att han inte varit rektor någon längre tid och att det kan ta tid att sätta sig in i verksamheten. Vidare uttrycker personalen förvåning över att ingen från förvaltningen hört av sig till skolan och informerat om hur ledningsfrågan är tänkt att lösas på sikt.

Beträffande intern kommunikation är det inspektörernas uppfattning att de båda arbetsenheterna vid Fagerlidsskolan, Bullerbyn och Klöveräng, samverkar i begränsad utsträckning. Denna bild bekräftas av skolans personal och enligt rektorn är arbetet med att hitta samverkansformer nu prioriterat. I intervjuer med lärare och skolledning framkommer att det inte finns rutiner för samverkan mellan de olika arbetslagen beträffande exempelvis rättning och bedömning av de nationella proven. Istället är det upp till lärarna själva att ta initiativ till samverkan. Inspektörerna vill betona vikten av att all personal vid skolan ges tillfälle att tillsammans utveckla skolans arbete så att det inte skapas två mindre skolor inom skolan.

I Fagerlidsskolans kvalitetsredovisning konstateras att fortsatt arbete krävs för att få skolbarnsomsorgen mer integrerat i skolan. Enligt intervjuer med berörd personal förekommer samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg i mycket liten utsträckning. Samverkan är en förutsättning för att personalen skall få en samlad bild av elevens hela skoldag. Det är också viktigt att skolan fullt ut söker nyttja den kompetens som finns i de olika personalgrupperna. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att öka samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till en likvärdig utbildning

Vid inspektionen framkommer att svenska som andraspråk inte läses som ett eget ämne. Svenska som andraspråk ges som stöd inom ramen för ämnet svenska, av den ordinarie klassläraren, och inte som eget ämne. Inspektörerna bedömer att detta strider mot grundskoleförordningen och bör åtgärdas.

Elevens val har inte funnits vid Fagerlidsskolan under tidigare läsår, vilket skolan själv redovisar i sin senaste kvalitetsredovisning. Under höstterminen 2006 finns dock elevens val på schemat. Samtal med elever visar att elevens val vid Fagerlidsskolan innebär att eleverna själva får välja vad de vill arbeta med inom ramen för klassens ordinarie arbete. Det kan handla om att läsa, spela spel, arbeta med eget arbete eller komma ikapp i något ämne. I någon av klasserna finns ett skåp med material som eleverna kan använda vid elevens val. Inspektörerna vill i sammanhanget lyfta fram att elevens val skall ges till samtliga elever och att det inte endast skall omfatta de elever som hunnit klart med veckans arbete.

Enligt rektorn vid Fagerlidsskolan kommer modersmålsundervisning att erbjudas med start under höstterminen. Modersmålsundervisning har under tidigare läsår inte bedrivits i kommunen, men enligt aktuell information görs hösten 2006 en kartläggning av behovet i kommunens skolor. Modersmålsundervisning förekommer dock inte i kommunen vid inspektionstillfället.

Personal

Läsåret 2006/07 består den pedagogiska personalen av 11 personer, fördelat på 9,4 tjänster. Enligt rektorns redovisning har samtliga personer full behörighet för sina tjänster.

Det finns en kommungemensam kompetensutvecklingsplan för personalen, men även möjlighet till individuell fortbildning.

Pedagogiskt material

Undervisningssalarna är i huvudsak ändamålsenligt utformade och anpassade till verksamheten. Inspektörerna bedömer att lokalerna är ändamålsenliga.

Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen.

Datum	Ort
2007-03-21	Göteborg

Mats Aronsson

Eva Wallentin